

1.10.2021

798/01.04.01.00/2021

Lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi**Suojelupoliisin lausunto lakivaliokunnalle HE 89/2021 vp, LA 41/2019 vp ja TPA 158/2020 vp**

Lakivaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisin lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 34 a luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 89/2021 vp) sekä lakialoitteesta (LA 41/2019 vp) ja toimenpideoitteesta (TPA 158/2020 vp).

Suojelupoliisi esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan nyt esitetyt muutokset rikoslain 34 a lukuun ovat erittäin tärkeitä ja tarpeellisia ja ne vastaavat moniin niihin ongelmakohtiin, joita terrorismirikoksia koskevissa säännöksissä on havaittu. Esitetyt laajennukset ovat keskeisiä sen varmistamiseksi, että terroristiryhmien kansainvälistä rauhaa ja vakautta horjuttavaa väkivaltaista toimintaa aktiivisesti tukevat henkilöt on mahdollista saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen toiminnastaan. Esitetyt muutokset myös lähentävät Suomen terrorismirikossääntelyä olennaisesti muiden Pohjoismaiden terrorismirikossääntelyn kanssa.

Erityisesti esitetyssä terroristiryhmän toimintaan osallistumisen kriminalisoinnissa on kyse sellaisesta terroristiryhmän aktiivisen jäsenyyden säättämisestä rangaistavaksi, jonka tarvetta Suojelupoliisi on pyrkinyt pitämään esillä useiden vuosien ajan.

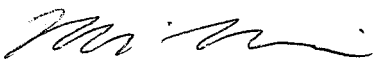
Terroristiryhmän toimintaan osallistuminen esitetään kriminalisoitavaksi muuttamalla rikoslain 34 a luvun 4 §:n tekotapaluettelon 4 kohtaa kattavampaan muotoon eli terroristiryhmän terroristisen toiminnan kannalta olennaisen tehtävän hoitamiseksi ja samalla 4 §:n rikosnimike muutettaisiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi. Olennaisen tehtävän hoitamisella tarkoitettaisiin esimerkiksi terroristiryhmän varustehuollosta tai muusta sen toimintavalmiudesta huolehtimista, ryhmän aseellisten partiointi- tai vartiointitehtävien hoitamista, viestintä- tai yhteydenpitopalveluiden luomista sekä ryhmän toimintaan liittyvän ideologisen koulutuksen antamista. Suojelupoliisi pitää esimerkkejä tarkoituksenmukaisina ja pitää erityisen hyvänä, että esityksessä ei ole tyhjentävästi määritelty eri tapoja hoitaa terroristiryhmän olennaista tehtävää. On tärkeää, että esitetyt rangaistussäännöksiä ei myöskään tulla käytännössä tulkitsemaan supistavasti.

Myös ehdotettu uusi säännös terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen kriminalisoinniksi on tarpeellinen. Esityksessä kuvatulla tavalla terroristijärjestöjen toiminnan edistämisen kannalta ovat merkittäviä kaikki sellaiset toimet, joilla henkilöitä yritetään saada osallistumaan terroristijärjestöjen tai -ryhmien toimintaan tai kehoitetaan tekemään terrorismirikoksia. Terrorismirikosten luonteen takia on erityisen tärkeää, että jo julkinen kehottaminen tällaiseen toimintaan on kriminalisoitu eikä edellytetä sitä, että terrorismirikos myös tehdään. Terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehottamisen aiheuttaman pelon tai levottomuuden kannalta ei ole olennaista merkitystä sillä, vaikuttaako kehoitus tosiasiallisesti johonkin henkilöön niin, että hän ryhtyy toimimaan terrorismirikoksen tekemiseksi.

Lausunnon kohteena on lisäksi lakialoite (LA 41/20219 vp), jossa ehdotetaan muutoksia voimassa olevan kansalaisuuslain (359/2003) 33 a §:ään. Suojelupoliisi on niin ikään pitänyt esillä tarvetta poistaa kansalaisuus sellaisilta tahoilta, jotka toiminnallaan vaarantavat Suomen kansallista turvallisuutta. Esitetty 34 a luvun 4 § terroristiryhmän toimintaan osallistumiskriminalisointi tulee kuulumaan kansalaisuuslain 33 a §:n perusterikosten piiriin eli tältä osin hallituksen esitys vastaa lakialoitteessa ehdotettua. Suojelupoliisi tukee kuitenkin lakialoitteessa ehdotettua toista muutosta eli kansalaisuuslain muuttamista siten, että nykyistä kansalaisuuden menettämisen edellytyksenä olevaa tuomitun rangaistuksen pituutta lyhennetään merkittävästi tai että se poistettaisiin edellytyksenä kokonaan. Lista kansalaisuuden poistamisen perusteena olevista rikoksista kattaa sellaiset rikokset, joihin syyllistyminen kohdistuu aina vakavalla tavalla valtion elintärkeisiin etuihin, jolloin niihin syyllistyminen tulisi mahdollistaa kansalaisuuden poistaminen siihen katsomatta, mikä rangaistus teosta on tosiasiaassa tuomittu. Kyseisten rikosten vakavuus on jo otettu huomioon niiden rangaistusten enimmäismäärissä, joten lisäedellytykset teon vakavuuden arvioinnille eivät olisi olleet enää kansalaisuuslaissa tarpeen. Suojelupoliisi vastusti kansalaisuuden menettämislle asetettua hyvin korkeaa tuomitun rangaistuksen pituuden edellytystä jo kyseisen lakiesityksen valmisteluvaiheessa.

Suojelupoliisi pitää edellä mainittujen lisäksi tärkeänä, että rikoslain 34 a luku otetaan suunnitellulla tavalla tarkasteltavaksi myös kokonaisuutena. Koska terrorismirikossääntelyä on täydennetty useaan otteeseen, on tästä seurannut se, että sääntelystä on tullut kokonaisuutena monimutkainen. Nykysääntelyn monimutkaisuus on voinut osaltaan vaikuttaa siihen, että Suomessa on tuomittu terrorismirikoksesta vain kerran.

Ylitarkastaja

Heli Heikkola